

**İŞ KAZASI VE MESLEK
HASTALIĞINDAN DOĞAN RÜCU
DAVALARI**

Kuruma Rücu Hakkının Tanınmasının Nedenleri

- Sigortalının uğradığı iş kazası veya tutulduğu meslek hastalığı sonucu yapılan sağlık yardımları ve parasal yardımlar nedeniyle Kurumun malvarlığında meydana gelen eksikliğin giderilmesi
- İşverenleri **iş sağlığı ve güvenliği önlemlerini almaya teşvik etmek**, bu konuda caydırıcılık oluşturmak (AYM, 23.05.1972, 2/28 - AYM, 30.12.2010, 76/122)

Rücu Davalarına Uygulanacak Kanunun Belirlenmesi

Yargıtayın rücu davasına uygulanacak olan kanun hükmünü **iş kazası veya meslek hastalığının meydana geldiği tarihe göre** belirlendiği anlaşılmaktadır (Y10HD, 13.10.2008, 13700/12459 - Y10HD, 27.10.2008, 15621/13325 - Y10HD, 02.02.2009, 19754/785 - Y10HD, 28.03.2011, 14898/4183 - Y10HD, 05.09.2012, 16261/14075, Y10HD, 04.03.2014, 3541/4451).

Kurumun Rücu Hakkının Hukuki Niteliği

- Yargıtaya göre, “sigortalı ya da hak sahibini tatmin eden kurumun 5510 sayılı Yasanın 21’inci maddesinin birinci fıkrasındaki rücu hakkının halefiyet hukuksal temeline dayandığının kabulü gerekir” (Y10HD, 28.05.2013, 19635/11653 - Y10HD, 30.01.2014, 25209/1727).
- Kurumun 5510 sayılı kanun md.23’den kaynaklanan rücu hakkının basit rücu hakkına dayandığı kabul edilmelidir.
- Kuruma 5510 sayılı kanun md.21/IV hükmüyle tanınan üçüncü kişilere rücu hakkının ise halefiyet temeline dayandığı ifade edilmelidir.

Kurum Karşısında Sorumluluğun Koşulları

İşverenin **5510 sayılı kanun md.21/I gereği** sorumluluğunun koşulları;

- İşverenin sorumluluğunu doğuran haller ise **işverenin kasti** veya **iş sağlığı ve güvenliği mevzuatına aykırı bir hareketidir.**
- İşverenin sorumluluğunda **kaçınılmazlık ilkesi** dikkate alınacaktır.

Kurum Karşısında Sorumluluğun Koşulları

- Yargıtayın kaçınılmazlığı nispi olarak kabul ettiği kararları bulunmaktadır (Y10HD, 01.04.2003, 1424/2992).
- Yargıtayın son kararlarından birine göre, “**Kaçınılmaz bir sebepten kaynaklanan iş kazası veya meslek hastalığından ötürü işverenin sorumlu tutulması için ilgili mevzuatın öngördüğü tüm önlemlerin alınmış olması gerekir. ...** Günümüz teknolojisinde bir takım olayların sonuçlarının kısmen kaçınılmazlık/kötü rastlantılarla açıklanması, alınabilecek önlemler düşünüldüğünde olanaksızdır” (YHGK, 27.02.2013, 10-1141/282).

Kurum Karşısında Sorumluluğun Koşulları

- Yargıtayın bazı kararlarına göre meslek hastalığı niteliği itibariyle belirli bir oranda kaçınılmazlık içerir (Y21HD, 14.05.2009, 6246/6889).
- Yargıtayın yeni tarihli bir kararı uyarınca, “32 yıl formülü(nün) ... yer altı kömür madeni işyeri dışındaki çalışmalardan kaynaklanan meslek hastalıklarına dair kusur incelemesinde esas alınma olanağı bulunmamaktadır. **Aksi görüş kabul edildiğinde, her tür meslek hastalığının oluşumunda belirli oranda kaçınılmazlığın etkili olacağı kabulüne yol açacaktır. Böylesi bir yaklaşımın ise, gelişen bilimsel ve teknolojik olanaklarla sosyal güvenliğin yöneldiği amaçla bağdaştırılma olanağı bulunmamaktadır**” (Y10HD, 10.04.2012, 3516/7035).

Kurum Karşısında Sorumluluğun Koşulları

İşverenin **5510 sayılı kanun md.23** gereği sorumluluğuna gidebilmek için 21. maddenin birinci fıkrasında belirlenen sorumluluk halleri aranmaz.

Ancak **sorumluluğun kapsamı belirlenirken kusur oranları dikkate alınır**. İşveren, işçinin kusurunun veya kaçınılmazlığın tümüne değil, uygun bir indirim yapılarak işçinin kusurunun veya kaçınılmazlığın çoğuna katlanmaktadır (Y10HD, 21.06.2013, 18576/14154, Y10HD, 18.03.2014, 12130/6187).

Kurum Karşısında Sorumluluğun Koşulları

5510 sayılı kanun md.21/IV gereği sorumluluğuna gidilebilecek üçüncü kişi, işverenin başka bir işçisi, işyeri dışından ve işe tamamen yabancı olan bir kişi, iş kazasına işyerinde kullanılan ayıplı malın neden olması durumunda üretici veya üretici gibi kabul edilen kişi (4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun), ihale makamı veya yapı denetim kuruluşları olabilir.

Kurum Karşısında Sorumluluğun Kapsamı

İşverenin **5510 sayılı kanun md.21/I gereği** sorumluluğunun kapsamı;

- Kurum, yaptığı ödemeler ve ilk peşin sermaye değerinin toplamını, gerçek zarar tavan değeriyle sınırlı olmak üzere rücu edebilir.
- Gerçek zarar tavan değerinin (dış tavanın) hesaplanmasıyla ilgili olarak **Yargıtay 10. Hukuk Dairesi**, sigortalı veya hak sahiplerinin muhtemel yaşam süresinin belirlenmesinde **TRH 2010 tablosunu esas almakta olup**, işleyecek zarar döneminde **iskontolama ve artırım işlemlerinin %5 üzerinden yapılması gerektiğini** kabul etmektedir (Y10HD, 19.02.2014, 11688/3233 – Y10HD, 31.01.2014, 5525/1893).

Kurum Karşısında Sorumluluğun Kapsamı

Üçüncü kişinin **5510** sayılı kanun md.21/IV gereği sorumluluğunun kapsamı;

- Kurumun yaptığı ödemeler ile ilk peşin sermaye değerinin yarısının toplamı, kusuru oranında üçüncü kişiye rücu edilebilir.
- Anayasa Mahkemesine göre, “çoğunlukla SGK'nın sigortalısı olup prim ödeyen, kusurlu davranışı ile iş kazası, meslek hastalığı veya hastalığa neden olan **üçüncü kişilerin, çalışma yaşamlarını sürdürebilmeleri ve prim ödemeye devam etmeleri sağlanarak, ücretli olan bu kişilerin altından kalkamayacakları büyük külfetler altına girmeleri önlenmek istenmiştir**” (AYM, 15.03.2012, 128/40).

Kurum Karşısında Sorumluluğun Kapsamı

Rücu edilemeyecek olan sosyal güvenlik ödemeleri;

- İşveren veya üçüncü kişinin kusurunu aşan ödemeler
- Ev hizmetlerinde aynı kişinin yanında 10 günden az çalışan kişilere yapılan ödemeler
- 5510 sayılı kanun md.21/son hükmü gereği rücu edilemeyen ödemeler
- Genel hükümler gereği işverenin veya üçüncü kişinin kusursuz sorumluluğunun kabul edildiği hallerde yapılan ödemeler

Rücu Davalarında Müteselsil Sorumluluk

Rücu davalarında müteselsil sorumluluk iki şekilde ortaya çıkmaktadır;

- 5510 sayılı kanunda müteselsil sorumluluğun öngörüldüğü haller
- İşveren ile üçüncü kişinin, sigortalının veya hak sahiplerinin uğradığı aynı zarara birlikte sebep olmaları hali

Rücu Davalarında Müteselsil Sorumluluk

İşveren ile üçüncü kişinin, sigortalının veya hak sahiplerinin uğradığı aynı zarara birlikte sebep olmaları haliyle ilgili olarak Yargıtay, “**işveren; sigortalı ya da hak sahibinin işverenden isteyebileceği gerçek zararı aşmayan ilk peşin sermaye değerinin müteselsil sorumluların toplam kusuruna düşeninden sorumludur. Üçüncü kişinin ise ilk peşin sermaye değerinin yarısının müteselsil sorumluların toplam kusuruna düşen tutarından sorumlu olması gerekecektir**” hükmüne varmaktadır (Y10HD, 17.12.2013, 3358/24638).

Rücu Davalarında Müteselsil Sorumluluk

- İlk peşin sermaye değerinin 100.000-TL, işverenin %30, üçüncü kişinin %40, sigortalının %30 kusurlu olduğu bir olayda, işveren 70.000-TL'den müteselsil sorumlu tutulacak, ödemeyi yapması durumunda üçüncü kişiye ancak 20.000-TL'yi rücu edebilecektir.

İşverenin tek başına sorumluluk miktarı, 30.000-TL'dir.

- İlk peşin sermaye değerinin 100.000-TL, işverenin %75, üçüncü kişinin %5, sigortalının %20 kusurlu olduğu bir olayda, üçüncü kişi 40.000-TL'den müteselsil sorumlu tutulacak, ödemeyi yapması durumunda her zaman için rücu edebileceği bir işverene ulaşamayacaktır.

Üçüncü kişinin tek başına sorumluluk miktarı, 2.500-TL'dir.